

УДК 811.161.2'243:37.091.3

DOI <https://doi.org/10.32782/2410-2075-2025-20.17>

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У РЕАЛІЗАЦІЇ КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДУ ДО ВИКЛАДАННЯ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ШЕВЧУК ТАМАРА БОРИСІВНА

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і методик початкової освіти
Рівненський державний гуманітарний університет
3638004@gmail.com
orcid.org/0000-0003-4094-7744

КОСТОЛОВИЧ ТЕТЯНА ВАСИЛІВНА

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і методик початкової освіти
Рівненський державний гуманітарний університет
tkostolovich@ukr.net
orcid.org/0000-0001-5284-0296

У статті зосереджено увагу на сучасних тенденціях у реалізації комунікативного підходу до викладання лінгвістичних дисциплін (сучасної української мови з практикумом, української мови (за професійним спрямуванням), основ культури та техніки мовлення, теорії і практики педагогічних комунікацій) на педагогічному факультеті ЗВО. Акцент зроблено на контекстуальності (вивченні мовно-мовленнєвого матеріалу через реальні життєві ситуації); інтерактивності (навчання відбувається у форматі групових і парних завдань, дискусій, дебатів, рольових ігор та інших видів діяльності, що стимулюють спілкування); використанні автентичних матеріалів – сучасних текстів (медіатекстів), відео- та аудіозаписів, що відображають реальну мову, якою спілкуються українці; мультимодальності (поєднання текстових, аудіо- та відеоресурсів для розвитку всіх мовленнєвих навичок); цифровізації освітнього процесу (використання онлайн-платформ і мобільних застосунків для інтерактивного навчання); колаборативному навчанні (освоєнні матеріалу через співпрацю та спільну діяльність); індивідуалізації навчання (адаптації програмних лінгвістичних завдань до рівня та потреб студентів із використанням диференційованого підходу); а також зміщенні акценту з викладача на студента. Обґрунтовано значущість зазначених тенденцій для формування компетентного мовця, здатного ефективно взаємодіяти в різних комунікативних ситуаціях, що відповідає вимогам глобалізованого освітнього простору. Підкреслено, що комунікативно-діяльнісний підхід у навчанні спрямований на організацію освітнього процесу через активну взаємодію учасників. Він реалізується завдяки методам спільної пізнавальної діяльності: роботі в парах, взаємонавчанню, дискусіям, співпраці між викладачем і здобувачами освіти. Такий підхід сприяє усвідомленню засвоєнню знань, формуванню інтересу до навчання та розвитку самостійного мислення у здобувачів вищої освіти.

Ключові слова: комунікативний підхід, інтерактивність, контекстуальність, автентичність, мультимодальність, цифровізація, колаборативне навчання.

Постановка проблеми. Із середини ХХ ст. і впродовж перших десятиліть ХХІ ст. зміст вищої освіти зазнав суттєвих змін, що зумовили нові напрями та завдання, спрямовані на формування комунікативної особистості, розвиток творчої ініціативи, гнучкості та конкурентоспроможності майбутніх фахівців. В інформаційному суспільстві модернізація освіти стала необхідністю, оскільки впровадження особистісно-компетентісного під-

ходу потребувало розвитку комунікативних навичок і здатності до ефективної взаємодії в різних умовах. Чим вищий рівень лінгвістичної підготовки в закладах вищої освіти, тим краще розвинені комунікативні компетентності студентів, що безпосередньо впливає на їхню професійну реалізацію. Тому в сучасній лінгводидактиці комунікативний підхід визначений як пріоритетний і перспективний, а розвиток комунікативного мовлення набув

статусу провідного принципу навчання української мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема комунікативного підходу до викладання лінгвістичних дисциплін і розвитку мовленнєвої компетентності здобувачів різних рівнів освіти (початкової, середньої та вищої) є не новою, проте багатовимірною, що зумовлює значну увагу до неї лінгводидактів. Окремі аспекти комунікативного підходу до вивчення української мови висвітлені О. Горошкіною, В. Мельничайком, Л. Варзацькою, З. Височан, М. Вашуленком, Г. Шелеховою, В. Сахацькою, Т. Симоненко, М. Пентилюк та ін. Науковці акцентують увагу на ключовій меті сучасної лінгводидактичної освіти, яка полягає у формуванні україномовної особистості, здатної до ефективної комунікації в різноманітних життєвих ситуаціях і суспільних сферах. Важливим аспектом цього процесу є сформованість міжособистісного досвіду, що сприяє успішній адаптації особистості в суспільстві; її здатності здійснювати мовленнєву діяльність як цілісний, динамічний і багатокомпонентний процес, на який впливають численні фактори. Водночас, незважаючи на наявні наукові напрацювання, питання застосування комунікативного підходу до викладання лінгвістичних дисциплін і формування україномовної комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти педагогічних закладів залишаються недостатньо дослідженими.

Мета статті – висвітлити сучасні тенденції у реалізації комунікативного підходу до викладання лінгвістичних дисциплін на педагогічному факультеті ЗВО.

Виклад основного матеріалу. Традиційний підхід до вивчення лінгвістичних дисциплін у закладах вищої освіти сформувався в межах класичної філологічної освіти, яка розвивалася ще з XIX ст. і зберігала свої основні риси впродовж XX ст. У другій половині XX ст., особливо в 1950–1970-х роках, цей підхід був основним у мовній підготовці студентів і базувався на системно-описовій методиці: мова вивчалася як набір правил, структур і моделей без достатнього акценту на її функціональне використання в реаль-

ному спілкуванні. Вивчення мовних схем, моделей і конструкцій було недостатнім для глибокого розуміння мовленнєвих одиниць як інструментів комунікації. Практика навчання довела, що важливо не лише знати формальні правила, а й усвідомлювати функціональність мовних засобів, їхнє застосування в конкретних мовленнєвих ситуаціях, розпізнавати комунікативну мету та володіти нормами мовленнєвої поведінки. Основними методами навчання були лекції, аналіз текстів, переклад, вивчення граматичних правил та їхнє застосування в різноманітних вправах, що сприяло розвитку теоретичних знань, але не завжди забезпечувало практичні мовленнєві навички.

Сучасна комунікативна лінгвістика змінює підхід до навчання, акцентуючи увагу на мові як засобі комунікації, а не лише як на формальній системі. Це спричинило перехід від вивчення суто структурної граматики до функціональної. Мову почали вивчати як поєднання граматики та прагматики: граMATика забезпечує формальні правила для побудови й розуміння висловлювань, тоді як прагMATика визначає стратегії та принципи ефективної комунікації [11, с. 33].

Комунікація – це не просто передача інформації, а встановлення взаєморозуміння, обмін знаннями, цінностями та досвідом, що сприяє розвитку особистості та її творчих здібностей [1].

Комунікативний підхід до викладання лінгвістичних дисциплін у закладах вищої освіти є одним із найефективніших методів навчання. Він спрямований на формування мовленнєвої компетентності студентів, зокрема на розвиток уміння ефективно використовувати всі види мовленнєвої діяльності, оволодіння культурою усного та писемного мовлення, а також застосування мови в різних життєвих ситуаціях. Цей підхід сприяє здатності студентів висловлювати свої думки в різних формах: підтримувати чи заперечувати той чи інший факт, аргументувати, аналізувати, узагальнювати та передавати інформацію в будь-якій сфері суспільного життя [10].

Комунікативний підхід до навчання мовних предметів базується на принципах комуніка-

ції, інтерактивності та контекстного застосування мови, які роблять процес навчання ефективним і природним [6, с. 153–157]. Сутність його полягає в розвитку мовленнєвих навичок через активне використання мови в реальних комунікативних ситуаціях і практичну орієнтованість освітнього процесу. Інакше кажучи, студенти не просто отримують теоретичні знання, а застосовують їх у спілкуванні, вирішенні професійних і побутових завдань, що сприяє розвитку мовної компетентності та формуванню навичок ефективної комунікації.

Сучасні тенденції у реалізації комунікативного підходу до викладання лінгвістичних дисциплін:

1. *Контекстуальність*, тобто навчання мовно-мовленнєвого матеріалу через реальні життєві ситуації. Це означає, що студенти не просто вивчають фонетику, орфоepію, лексику на заняттях української мови чи заучують окремі терміни та граматичні конструкції ділового мовлення на заняттях української мови за професійним спрямуванням, а практикують застосування мовних одиниць у різних комунікативних контекстах. Такий підхід сприяє більш глибокому засвоєнню матеріалу та розвитку навичок швидкого реагування в розмові.

2. *Інтерактивність*. Це один із ключових принципів комунікативного підходу. Навчання відбувається у формі групових і парних завдань, дискусій, дебатів, рольових ігор та інших видів діяльності, що стимулюють спілкування. Використання таких видів навчання дає змогу студентам розвивати навички культури мовлення, уміння міркувати, аргументувати, узагальнювати, робити висновки тощо, адаптуватися до різних комунікативних ситуацій, тобто формувати комунікативну компетентність, необхідну для ефективного спілкування в реальному житті.

3. *Автентичні матеріали* – сучасні тексти (медіатексти), відео та аудіозаписи, що відображають реальну мову, якою спілкуються українці. Наприклад, на заняттях предметів лінгвістичного циклу ми використовуємо популярні подкасти «Словотвір» (про походження слів і цікаві мовні явища) та «Як ти говориш?» (цікавий матеріал для аналізу сур-

жику, правильної вимови та вживання популярних виразів); відеоматеріали з YouTube (канали «Твоя підпільна гуманітарка» – популярно про мову, культуру, історію, «Суспільне мовлення» – реальні розмови, новини, інтерв'ю, авторські проєкти українських блогерів, як-от Антона Птушкіна – подорожі, Олекси Мельника – українські цікавинки); пропонуємо подивимося фрагменти фільмів і серіалів («Спіймати Кайдаша», де звучить сучасна українська мова, жива розмовна лексика, «І будуть люди» – реалістична мова з різними акцентами); мультфільми українською тощо; прочитати новини та статті українською мовою на сайтах «Українська правда», «Суспільне»; ознайомитися в соціальних мережах із коментарями, дописами популярних українців (наприклад, на @ukrainer_net); проаналізувати недоречності та помилки, що нерідко зустрічаються в міських оголошеннях, вивісках, рекламах, афішах; записати фрагменти реальних телефонних розмов, відео з вулиць, де люди відповідають на різноманітні питання тощо. Так студенти знайомляться з природною мовою, актуальними виразами та інтонацією, що значно покращує їхнє усне мовлення та розуміння чужого.

4. *Мультимодальність* – поєднання текстових, аудіо- та відеоресурсів для розвитку всіх мовленнєвих навичок. Наприклад, на практичних заняттях із метою формування правильної літературної вимови та послідовного зв'язного мовлення створюємо ситуацію, у яку може потрапити студент у незнайомому місті, використовуючи відеоролики, аудіозаписи та візуальні схеми. Для пояснення лексики обмеженого вживання (діалектних, професійних слів і термінів) застосовуємо інтерактивні презентації, що поєднують текст, зображення та голосові пояснення. Щоб ознайомити студентів із наріччями української мови (південно-західним, південно-східним, північним), використовуємо технології для імітації реальних комунікативних ситуацій, зокрема віртуальні подорожі різними регіонами України.

5. *Цифровізація освітнього процесу* – використання онлайн-платформ, мобільних застунків для інтерактивного навчання. Напри-

клад, використовуємо онлайн-платформи (Google Classroom, Moodle) для взаємодії студентів із викладачем, формування вмінь правильно ставити, відповідати на запитання, послідовно висловлюватися тощо; чат-боти, які можуть підтримувати розмову та виправляти помилки в мовленні студентів; штучний інтелект – для адаптації навчальних матеріалів відповідно до рівня студента; онлайн-дошки (Miro, Jamboard) – для візуалізації та обговорення ідей у групах.

6. *Колаборативне навчання* – це навчання через співпрацю, спільну діяльність. Наприклад, групові проєкти, у яких студенти створюють групові презентації або пишуть колективні тексти; дебати та рольові ігри, що імітують реальні комунікативні ситуації; парна робота в чатах або відеоконференціях для покращення розмовних навичок; використання соціальних мереж для обговорення тем та обміну думками тощо.

7. *Індивідуалізація навчання* – адаптація завдань програмових лінгвістичних завдань до рівня і потреб студентів, використання диференційованого підходу. Наприклад, практикуємо такі завдання: для студентів із високим рівнем мовних знань – аналіз автентичних текстів, написання есе на складні теми, робота з термінологічною лексиною; із середнім рівнем – вправи на розширення словникового запасу, адаптовані тексти для вивчення програмового матеріалу, завдання на розвиток комунікативних навичок; з початковим рівнем – базові граматичні вправи з опорою на схеми, таблиці, використання візуальних матеріалів для опанування мовно-мовленнєвими нормами. Зацікавлюємо здобувачів початкової освіти персоналізованими темами для написання есе або проєктів. Студентам пропонуємо вибирати тему відповідно до їхніх інтересів: лінгвістика в соціальних мережах, слова, народжені війною, роль діалектів у сучасній мові, порівняльний аналіз культури та мови України та іншої країни (на вибір студента) тощо. Проводимо індивідуальні консультації для пояснення складних тем.

Індивідуалізація навчання передбачає можливість виконання альтернативних завдань

(замість письмового тесту – усна презентація; замість реферату – написання есе тощо). Обов'язково звертаємо увагу на оцінювання прогресу студента щодо його власних досягнень, а не тільки за загальними критеріями.

9. *Зміщення акценту з викладача на студента*. Викладач перестає бути єдиним джерелом знань і виконує роль фасилітатора, який організовує освітній процес і створює умови для активного залучення здобувачів вищої освіти. Самі ж студенти стають головними учасниками навчання, вони взаємодіють один з одним, обговорюють різні теми, розігрують діалоги та вирішують комунікативні завдання.

Наші дослідження свідчать, що 42 % студентів не докладають особливих зусиль для вдосконалення свого мовлення, оскільки їх цілком влаштовує той словниковий запас, який дає змогу спілкуватися в мережі Інтернет. На перший погляд, краса мовлення не є для них пріоритетом. Однак насправді багато хто з них відчуває труднощі через невміння повноцінно висловлювати свої думки, передавати емоції, цікаво розповідати про події чи ділитися власним досвідом. Ми переконані, що особливо складно буде таким майбутнім педагогам під час роботи з дітьми в дитячих садках чи з учнями початкових класів, адже діти сприймають світ через емоції та власне розуміння подій. Тому завдання закладів вищої освіти – не лише надати глибокі знання з лінгвістики, а й навчити студентів ефективно використовувати ці знання та передавати їх іншим.

Висновки. Отже, сучасні тенденції у реалізації комунікативного підходу до викладання лінгвістичних дисциплін сприяють формуванню компетентного мовця, здатного ефективно взаємодіяти в різних комунікативних ситуаціях, що відповідає вимогам глобалізованого освітнього простору.

Комунікативно-діяльнісний підхід у навчанні спрямований на організацію освітнього процесу через активну взаємодію учасників. Він реалізується через методи спільної пізнавальної діяльності: роботу в парах, взаємонавчання, дискусії, співпрацю між викладачем і здобувачами освіти. Такий під-

хід сприяє усвідомленому засвоєнню знань, формуванню інтересу до навчання та розвитку самостійного мислення.

Зазначений підхід орієнтує на вивчення мовних явищ, їх практичне застосування в мовленні, а також на дослідження комунікативних і когнітивних аспектів мовленнєвої діяльності. Водночас його не можна вважати єдино правильним, оскільки навчальна мотивація студентів не завжди збігається з комунікативною. Крім того, ототожнення процесу вивчення мови з мовленням або мовленнєвою діяльністю може порушити баланс між комунікативною спрямованістю та свідомим засвоєнням і систематизацією мовного матеріалу. Виникає давня проблема співвідношення теорії та практики у вивченні мови. З одного боку, мова розглядається як система, що слу-

гує орієнтиром для мовленнєвої діяльності, тобто як фундамент і основа. З іншого боку, існує комунікативно орієнтований підхід до опису мовних одиниць і засобів. Очевидно, що формування комунікативних умінь потребує усвідомленого засвоєння й упорядкування мовного матеріалу. Це не суперечить можливості взаємодії комунікативно-діяльнісного підходу із системно-структурним і функціонально-семантичним підходами, останній із яких забезпечує усвідомлене оволодіння мовою, враховуючи залежність використання мовних засобів від особливостей конкретного мовленнєвого акту.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в детальному дослідженні тенденцій розвитку професійної діяльності викладача ЗВО й аналізі його практичної роботи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : *підручник*. Київ: ВЦ «Академія», 2009. 343 с.
2. Данчишин Н. Р. Реалізація комунікативного підходу й аудіовізуального методу у вправах для вивчення української мови як іноземної. *Вчені записки Таврійського національного ун-ту ім. В. І. Вернадського*. Серія «Філологія. Соціальні комунікації». 2020. Том 31. № 4. Ч. 1. С. 44–48.
3. Концептуальні засади комунікативної методики навчання української мови / М. Пентиліук, О. Горюшкіна, А. Нікітіна. *Українська мова і література в школі*. 2006. № 1. С. 15–20.
4. Максимова О. О. Комунікативна компетентність вчителя початкової школи. *Молодь і ринок*. Дрогобич : Вид-во Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2016. № 5 (136). С. 59–63.
5. Мушировська Н. В. Роль когнітивно-комунікативного підходу в оптимізації процесу викладання української мови за професійним спрямуванням. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Психологія і педагогіка». 2014. Вип. 29. С. 138–143.
6. Річардс Дж. К., Роджерс Т. С. Підходи та методи в навчанні мов (2-ге вид.). Київ: Cambridge University Press. 2008. С. 153–157.
7. Степчук Ю., Вихор В. Когнітивний підхід до вивчення української мови як шлях до вдосконалення комунікативної компетентності студентів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 73, том 3, 2024. С. 240–245. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/73-3-36>.
8. Стратегічні напрями розвитку сучасної української лінгводидактики: *монографія* / за ред. Е. Палихати, О. Петришиної. Тернопіль : Підручники і посібники. 2021. 352 с.
9. Субота Л. Методи формування мовленнєвої компетенції у студентів молодших курсів. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом*. Філологія. Випуск 1 (6), 2023. С. 51–56. DOI: <https://doi.org/10.32689/maur.philol.2023.1.8>.
10. Трошина С. В. Комунікативний підхід у викладанні української мови за професійним спрямуванням. *Національна ідентичність в мові і культурі : збірник наукових праць*. Київ : Талком, 2021. С. 202–205.
11. Трушко О. М., Горда О. М., Сучасні тенденції у реалізації комунікативного підходу до викладання української мови як іноземної. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика». 2022. Т. 2. Вип. 24. С. 32–37. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.24.2.6>.

MODERN TRENDS IN THE IMPLEMENTATION OF THE COMMUNICATIVE APPROACH TO TEACHING LINGUISTIC DISCIPLINES AT THE PEDAGOGICAL FACULTY OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

SHEVCHUK TAMARA BORYSIVNA

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Theory and
Methods of Primary Education
Rivne State University of Humanities

KOSTOLOVYCH TATIANA VASYLIVNA

Candidate of Pedagogical Sciences Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Theory and
Methods of Primary Education
Rivne State University of Humanities

Introduction. *The general level of communicative competence among higher education students often does not meet the demands of modern society: they lack communication skills, active listening abilities, the capacity to model their own position and the partner's attitude towards it, and the ability to establish interpersonal and business contacts.*

Purpose. *To highlight current trends in the implementation of the communicative approach to teaching linguistic disciplines at the pedagogical faculty of higher education institutions.*

Methods. *The research process involved the use of methods of scientific source analysis, systematization, and generalization, as well as targeted observation of students' communicative behavior.*

Results. *The article emphasizes the importance of contextuality (studying linguistic material through real-life situations); interactivity (learning in the format of group and pair tasks, discussions, debates, role-playing, and other activities that stimulate communication); the use of authentic materials—modern texts (media texts), video and audio recordings that reflect the real language spoken by Ukrainians; multimodality (combining textual, audio, and video resources to develop all speech skills); digitalization of the educational process (using online platforms and mobile applications for interactive learning); collaborative learning (mastering material through cooperation and joint activities); individualized learning (adapting linguistic tasks to students' levels and needs using a differentiated approach); and shifting the focus from the teacher to the student. The study substantiates modern trends in shaping a competent speaker capable of effectively interacting in various communicative situations, in line with the requirements of the globalized educational space.*

Originality. *The article provides a comprehensive analysis of current trends in the implementation of the communicative approach to teaching linguistic disciplines, particularly digitalization, multimodality, and authentic materials, among others, which are presented within a unified concept.*

Conclusions. *The communicative approach focuses on studying linguistic phenomena, their practical application in speech, and the exploration of communicative and cognitive aspects of speech activity. At the same time, this approach cannot be considered the only correct one, as students' learning motivation does not always align with communicative motivation. Moreover, equating the process of language learning with speech or speech activity may disrupt the balance between communicative orientation and the conscious acquisition and systematization of linguistic material. The formation of communicative skills requires a conscious understanding and organization of linguistic material. This does not exclude the interaction of the communicative-activity approach with the systemic-structural and functional-semantic approaches, the latter ensuring conscious language acquisition while considering the dependence of linguistic means on the specifics of a particular speech act.*

Key words: *communicative approach, interactivity, contextuality, authenticity, multimodality, digitalization, collaborative learning.*

REFERENCES

1. Batsevych, F.S. (2009). *Osnovy komunikatyvnoi linhvistyky: pidruchnyk* [Fundamentals of communicative linguistics: Textbook]. VC Akademiia.
2. Danchyshyn, N.R. (2020). *Realizatsiia komunikatyvnoho pidkhodu y audiovizualnoho metodu u vpravakh dlia vyvchennia ukrainskoi movy yak inozemnoi* [Implementation of communicative approach

- and audiovisual method in exercises for learning Ukrainian as a foreign language]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu im. V.I. Vernadskoho. Serii: Filolohiia. Sotsialni komunikatsii*, 31, 4(1), 44–48.
3. Pentyliuk, M., Horoshkina, O., & Nikitina, A. (2006). Kontseptualni zasady komunikatyvnoi metodyky navchannia ukrainskoi movy [Conceptual principles of communicative methodology of teaching Ukrainian language]. *Ukrainska mova i literatura v shkoli*, 1, 15–20.
 4. Maksymova, O.O. (2016). Komunikatyvna kompetentnist vchytelia pochatkovoï shkoly [Communicative competence of primary school teacher]. *Molod i rynok*, 5 (136), 59–63.
 5. Mushyrovskaya, N.V. (2014). Rol kohnityvno-komunikatyvnoho pidkходу v optymizatsii protsesu vykladannia ukrainskoi movy za profesiinym spriamuvanniam [The role of cognitive-communicative approach in optimizing the process of teaching Ukrainian for professional purposes]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Serii: Psykholohiia i pedahohika*, 29, 138–143.
 6. Richards, J.C., & Rodgers, T.S. (2008). *Pidkhody ta metody v navchanni mov (2-he vyd.)* [Approaches and methods in language teaching (2nd ed.)]. Cambridge University Press.
 7. Stepchuk, Yu., & Vykhor, V. (2024). Kohnityvnyi pidkhid do vyvchennia ukrainskoi movy yak shliakh do vdoskonalennia komunikatyvnoi kompetentnosti studentiv [Cognitive approach to learning the Ukrainian language as a way to improve students' communicative competence]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 73 (3), 240–245.
 8. Palykhata, E., & Petryshyna, O. (2021). *Stratehichni napriamy rozvytku suchasnoi ukrainskoi linhvodydaktyky: monohrafiia* [Strategic directions of development of modern Ukrainian linguodidactics: Monograph]. Pidruchnyky i posibnyky.
 9. Subota, L. (2023). Metody formuvannia movlennievoi kompetentsii u studentiv molodshykh kursiv [Methods of forming speech competence in junior students]. *Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi akademii upravlinnia personalom. Filolohiia*, 1 (6), 51–56.
 10. Troshyna, S. V. (2021). Komunikatyvnyi pidkhid u vykladanni ukrainskoi movy za profesiinym spriamuvanniam [Communicative approach in teaching Ukrainian for professional purposes]. *Natsionalna identychnist v movi i kulturi: zbirnyk naukovykh prats*, 202–205.
 11. Trumko, O.M., & Horda, O.M. (2022). Suchasni tendentsii u realizatsii komunikatyvnoho pidkходу do vykladannia ukrainskoi movy yak inozemnoi [Modern trends in the implementation of the communicative approach to teaching Ukrainian as a foreign language]. *Zakarpatski filolohichni studii*, 2 (24), 32–37.